

1443
H 5843

Ke. The Smokey
Range. 1916.

Gesti-maa-rahwa
K a l e n d e r

eht

Täht-Raamat

1881

aasta peale pärast meie

Issanda Jeesuse Kristuse

Keiserliku Awalliku sündimist.

Rim-kogu kuni 1916.

Sel aastal on 365 päawa.

Tallinnas,

trükitud Lindfors'i vabrikute kirjade ja kuluga.

Märkide seletus.

- Noor = kuu. ● Täis = kuu.
 D Esmene weerand. C Wiimne weerand.
 e. l. enne lõunat. — p. l. pärast lõunat.
 P. Püha. — p. pärast ehk päär.

Aasta muutmised.

- Reade hakkab 8. Jaanuar-kuu päeval kellu 12 e. l. Siis on päär ja 6 ühe pikkused.
 Sui hakkab 9. Jaanuar-kuu päeval kellu 8 e. l. Siis on meil kõige pikem päär.
 Sügise hakkab 10. Mikul-kuu päeval kellu 11 p. lõunat. Siis on jälle päär ja 6 ühe pikkused.
 Talve hakkab 9. Veebruar-kuu päeval kellu 5 p. lõunat. Siis on meil kõige lühem päär.

Pääwa ja kuu-warjutamised.

Sel aastal on kaks Päwa ja kaks kuuwarjutamist aga üksi teine kuuwarjutamine on 23 Talve kuu päeval Tallinnas nähtaw. Warjutuse suurus on 0,97 kui kuu lähimdet 1 on. Warjutamine hakkab kel 5. 7 minut. p. l. on kõige suurem kel 6. 48 minut. p. l. ja lõppeb kel 8. 29 minut. õhtu. Merkur mööda minek päikese eest on 26. Wiina kuu v. ja üksi õhtu Amerikas, Aias, Australias ja homiko Ahwrika randas nähtaw ja tuurib 15 tundi 22 minutid.

Tsensuri poolest lubatud. Tallinnas, 17. Wiina-k. 1880.

ENSV TA
 Kirjandusmuuseumi
 Arhiivraamatukogu

38229

Aastaid armatakse tänawu:

	Aastat
Maaikma loomisest	5830
Jeesuse Kristuse sündimisest	1881
Tartu linna ülesehitamisest	851
Niiskuse Riimaaale tulemisest	690
Tallinna ülesehitamisest	662
Pärnu linna alustamisest	626
Raamatude trükkimise hakatusest	441
Euteruse õige usu üleswõtmisest	364
Lindmorsi trükkimaja hakatusest	248
Banast laskust	224
Wäe Brandenburgi minemisest	203
Toompää ärarõõmimisest	197
Suurest näljast Riia- ja Tallinna maal	186
Peeterburgi linna ülesehitamisest	178
Teisest laskust	171
Eestimaa Wene-riigi walitsuse alla saamisest	171
Tartu suure kooli alustamisest	79
Uute rööngide panemisest	78
Prantslaste Moskwas olemisest	69
Eesti-maa priiuse kuulutusest	64
Meie suure Keisri Herra Aleksandri II. sündim..	63
Ria-maa priiuse kuulutusest	62
Sumalateenistusest ne kiriku-seaduse järel	47
Krimi sõda hakatusest	27
Meie Keisri Herra Aleksandri II. walitsuse hak..	26
Wiimsest hinge kirjutusest	23
Wene-maa priiuse kuulutusest	20

Nääri pääw. — Kristuse ümberlõikamisest. Luuk. 2, 21.

1 Neljap.	Nääri pääw	Mita Jumal!
2 Reede	Nabel, Set	
3 Laupäaw	Genof	 8, 13' e. l.

P. p. Nääri. — Jeesus põgeneb Egiptusem. Matt. 2, 13—23.

4 Pühap.	Metunsala	Paras
5 Esmasp.	Siimeon	
6 Teisip.	3 Kuninga P.	
7 Restnäd.	Juljaanus	fülm.
8 Neljap.	Erart	
9 Reede	Peatus	
10 Laupäaw	Paawli pw.	Lume

1 P. p. 3 R. P. — Jeesus 12 aastat wana. Luuk. 2, 41—52.

11 Pühap.	Gewraim	 10, 27' e. l.
12 Esmasp.	Rein	
13 Teisip.	Hilaarius	
14 Restnäd.	Robert	
15 Neljap.	Tiidrit	fadu.
16 Reede	Kiispert	

17 Laupäaw | Tõnise p. | tuisused

2. P. p. 3 R. P. — Pulmad Raana linnas. Joan. 2, 1—11.

18 Pühap.	Alfel	 2, 27' e. l.
19 Esmasp.	Saara	
20 Teisip.	Waab. Seb.	ilmad
21 Restnäd.	Neetu	
22 Neljap.	Madleena	
23 Reede	Lotta	ja
24 Laupäaw	Timoteus	

3. P. p. 3 R. P. — Pealik. Kapern. linnas. Matt. 8, 1—13.

25 Pühap.	Paawli ümb.	 2, 33' e. l.
26 Esmasp.	Polikarpus	
27 Teisip.	Krisostomus	
28 Restnäd.	Kaarel	tõwa
29 Neljap.	Saamuel	
30 Reede	Nadelgund	
31 Laupäaw	Ann	fülm.

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. kahelja 50 minutit, ja weereb alla k. kolm 29 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kahelja 33 minutit, ja weereb alla k. kolm 52 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kahelja 11 minutit, ja weereb alla k. neli 29 minutit.

1. P. p. 3 R. P. — Kristus sünnib kuul. Matt. 8, 23—27.

1 Pühap.	Pirita	 8, 3' e. l.
2 Esmasp.	Küünla pw.	
3 Teisip.	Hanna	
4 Kolmnäd.	Veronika	
5 Neljap.	Agaate	Selged
6 Reede	Toora	ilmad.
7 Laupääv	Rihkard	

9. P. e. ütl. P. — Wiina mäest. Matt. 20, 1—16.

8 Pühap.	Saalomon	 9, 9' e. l.
9 Esmasp.	Polli	
10 Teisip.	Kolastita	
11 Kolmnäd.	Cedu	
12 Neljap.	Gilaalia	Lume
13 Reede	Benigna	sadu.
14 Laupääv	Walentin	

8. P. e. ütl. P. — Küüri mehest. Luuk. 8, 4—15.

15 Pühap.	Wanstia	 0, 41' p. l.
16 Esmasp.	Juula	

17 Teisip.	Konstantia	Tuulne
18 Kolmnäd.	Konfordia	külmad
19 Neljap.	Sii m. Apost.	
20 Reede	Cigarius	ilmad
21 Laupääv	Jesaja	

Paastu Püha. — Pime tee ääres. Luuk. 18, 31—43.

22 Pühap.	Peetri pw.	 9, 41' p. l.
23 Esmasp.	Wiina	
24 Teisip.	Waskla pw.	
25 Kolmnäd.	Tubla-pääw	
26 Neljap.	Restor	ja
27 Reede	Leander	lund.
28 Laupääv	Justus	

Isel selle kuu pööwal tõuseb päike k. seitse 46 minutit, ja weereb alla k. neli 46 minutit. — 11mal tõuseb päike k. seitse 19 minutit, ja weereb alla k. wiis 11 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kuus 49 minutit, ja weereb alla k. wiis 34 minutit.

1. P. Paastus. — Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1—11.

1 Pühap.	Albiinus	Pehmed
2 Esmasp.	Medea	
3 Teisip.	Kunigunde	 0, 15' e. l.
4 Keisnäd.	Palwe pääw	
5 Neljap.	Angelus	talwe ilmad.
6 Reede	Gottwrid	
7 Laupäaw	Perpetua	

2. P. Paastus. — Kananea naesest. Matt. 15, 21—28.

8 Pühap.	Böri pääw	Saeab
9 Esmasp.	Prudentius	
10 Teisip.	Mifeus	 5, 9' e. l.
11 Keisnäd.	Konstantin	
12 Neljap.	Gregor	räitsakast.
13 Reede	Ernst	
14 Laupäaw	Sakaarias	

3. P. Paast. — Kristus ajab furatid wälja. Luk. 11, 14—28.

15 Pühap.	Matilde	Sula.
16 Esmasp.	Aleksander	

17 Teisip.	Truuta	 0, 11' e. l.
18 Keisnäd.	Raabriel	
19 Neljap.	Joosep	Udune ja heitlit.
20 Reede	Olga	
21 Laupäaw	Pent	

4. P. Paastus. — Kristus sööda 5000 meest. Joa. 6, 1—15.

22 Pühap.	Rawael	Tuulesed
23 Esmasp.	Tiits	
24 Teisip.	Raasimir	 5, 34' p. l.
25 Keisnäd.	Paastu Maria p.	
26 Neljap.	Maanuel	päwad
27 Reede	Kustaw	
28 Laupäaw	Kiideon	

5. P. Paastus. — Jeesust wisatakse kiwidega. Joa. 8, 46—59.

29 Pühap.	Eustatius	niiske.
30 Esmasp.	Adonis	
31 Teisip.	Tetlaus	

Isel selle kuu p. tõuseb päike k. kuus 22 minutit, ja weereb alla k. wiis 59 minutit. — 11mal tõuseb päike k. wiis 56 minutit, ja weereb alla k. kuus 22 minutit. — 21mal tõuseb päike k. wiis 22 minutit, ja weereb alla k. kuus 46 minutit. —

1 Keelkõnäd.	Paulina	 1, 29' p. l.
2 Keelkõnäd.	Teodora	
3 Keede	Verdinand	
4 Laupäev	Ambroosius	

Heitlikud
ilmad.

Palmi püha. — Kristuse koorjõuamine. Matt. 21, 1—9.

5 Pühapäev.	Maaksim	 11, 17' e. l.
6 Esmasp.	Kõlestin	
7 Teisip.	Aaron	
8 Keelkõnäd.	Liborius	
9 Keelkõnäd.	Suur Keelkõnäd.	
10 Keede	Suur Keede	
11 Laupäev	Leo	

R. ül. P. — Kristuse ülestõusmine. Mark. 16, 1—8.

12 Pühapäev.	1 Ülestõus. P.	
13 Esmasp.	2 Ülestõus. P.	
14 Teisip.	Künni päev	
15 Keelkõnäd.	Olimpia	
16 Keelkõnäd.	Kariisius	
17 Keede	Rudolf	

Wilm.

0, 4' p. l.

18 Laupäev	Walerian	
19 Pühapäev.	Tiimon	
20 Esmasp.	Jakobine	
21 Teisip.	Adolarius	
22 Keelkõnäd.	Kajus	
23 Keelkõnäd.	Jüri päev	
24 Keede	Albert	
25 Laupäev	Markuse p.	

Soeas
muutlikud
ilmad.

0, 23' p. l.

2. P. p. ül. P. — Hea tarjane. Joan. 10, 12—16.

26 Pühapäev.	Etseias	
27 Esmasp.	Anastasi	
28 Teisip.	Witalis	
29 Keelkõnäd.	Reimund	
30 Keelkõnäd.	Grastus	

wihma.

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. nelli 54 minutit, ja weereb alla k. seitse 9 minutit. — 11mal tõuseb päike k. nelli 26 minutit, ja weereb alla k. seitse 34 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kolm 59 minutit, ja weereb alla k. seitse 55 minutit.

1 Neede	Wölbri p w.	 0, 3' e. l.
2 Laupääd	Sigismund	
3. P. p. üf. P.	— Üürikefe aja pärast.	Joan. 16, 16—23.
3 Pühap.	Heidmise p w.	Selge ilm.
4 Esmasp.	Wlorian	
5 Teifip.	Rotard	Heitlikud
6 Reftnäd.	Sufanna	ilmad.
7 Neljap.	Ulrika	
8 Neede	Taniflaus	 4, 46' p. l.
9 Laupääd	Rigula p.	
4. P. p. üf. P.	— Kriitufe ärastinemiſeſt.	Joan. 16, 5—15.
10 Pühap.	Rordian	
11 Esmasp.	Panfratſius	Wihmaſed
12 Teifip.	Henriete	
13 Reftnäd.	Serwatſius	ilmad.
14 Neljap.	Kriſtjan	
15 Neede	Sohwi	
16 Laupääd	Peregrinus	 1, 15' e. l.
5. P. p. üf. P.	— Öigeſt palumifeſt.	Joan. 16, 23—30.
17 Pühap.	Anton	

18 Esmasp.	Cerik	
19 Teifip.	Wiliip	Parajad
20 Reftnäd.	Pil	
21 Neljap.	Taewa min. p. (Suur t pääd)	fewadesed
22 Neede	Miili	
23 Laupääd	Tefideerius	
6. P. p. üf. P.	— Nöömufatajalt waimuſt.	Joan. 15, 26—16, 4.
24 Pühap.	Eſter	 4, 59' e. l.
25 Esmasp.	Urbani p.	
26 Teifip.	Ceduard	
27 Reftnäd.	Eudolw	fojad
28 Neljap.	Willem	
29 Neede	Mart	ilmad.
30 Laupääd	Wigand	
Neli Pühi.	— Pühalt Waimuſt.	Joan. 14, 23—31.
31 Pühap.	1 Melipühi p.	 8, 36' e. l.
Iſel ſelle kuu p w. tõeſeb päike f. kolm 35 minutit, ja weereb alla f. kahelſa 19 minutit. — 11mal tõeſeb päike f. kolm 13 minutit, ja weereb alla f. kahelſa 42 minutit. — 21mal tõeſeb päike f. kaſs 57 minutit, ja weereb alla f. ühelſa.		

1 Esmasp.	2 Uelipühi p.	Ilusad
2 Teisip.	Martellus	
3 Restnäd.	Emma	ilmad.
4 Neljap.	Darius	
5 Reede	Bonifaatius	 10, 57 p. l.
6 Laupääv	Artemius	

Kolmainu Jumala P. — Jeesus ja Nikodeemus. Joan. 3, 1-15.

7 Pühap.	Eutretsia	Ilusad
8 Esmasp.	Medardus	
9 Teisip.	Bertram	
10 Restnäd.	Pitkem pw.	felged
11 Neljap.	Parnabas	ilmad.
12 Reede	Pasilides	
13 Laupääv	Tobias	

1. P. p. 3. a. J. P. — Nikas mees ja Laatsarus. Lunk. 16, 19—31.

14 Pühap.	Tetlow	 3, 48' p. l.
15 Esmasp.	Wiidi pw.	
16 Teisip.	Justina	

17 Restnäd.	Nikander	Pilmene.
18 Neljap.	Homerus	
19 Reede	Kerwaasius	
20 Laupääv	Wlorentin	
2. P. p. 3. J. P. — Suurest õhtu söömaajast. Luul. 14, 16 — 24.		
21 Pühap.	Rael	 6. 55' p. l.
22 Esmasp.	Karoliina	
23 Teisip.	Pasilius	Tuleb wihma
24 Restnäd.	Jaani pääv	
25 Neljap.	Webronia	
26 Reede	Jeremias	müristab.
27 Laupääv	7 magaja p.	

3. P. p. 3. a. J. P. — Arakadunud lambast. Lunk. 15, 1—10.

28 Pühap.	Josua	 3, 52' p. l.
29 Esmasp.	Peetri Paw.p.	
30 Teisip.	Villa	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike l. kaks 46 minutit, ja weereb alla l. ühesa 14 minutit. — 11mal tõuseb päike l. kaks 45 minutit, ja weereb alla l. ühesa 19 minutit. — 21mal tõuseb päike l. kaks 52 minutit, ja weereb alla l. ühesa 15 minutit.

1	Refnäd.	Teobald	Tuulsed ilmad.
2	Neljap.	Heina M. pw.	
3	Reede	Korneelius	
4	Laupääv	Ulrik	

4. P. p. 3 a. J. P. — Olge armulised. Luuk. 6, 35—42.

5	Pühap.	Anselm	 7, 12' e. l.
6	Esmasp.	Hektor	
7	Teisip.	Temeetrius	
8	Refnäd.	Kiilian	
9	Neljap.	Kirillus	Selged sojad
10	Reede	7 wenda	ilmad.
11	Laupääv	Cleonoora	

5. P. p. 3 a. J. P. — Rohke kalasaak. Luuk. 5, 1—11.

12	Pühap.	Hindrek	Selged 6, 58' e. l.
13	Esmasp.	Mareta pw.	
14	Teisip.	Bonawent	
15	Refnäd.	Apost. jäg.	
16	Neljap.	August	ilmad.
17	Reede	Aleksius	

18	Laupääv	Rosina	Soe
----	---------	--------	-----

6. P. p. 3 a. J. P. — Wariseride õigusest. Matt. 5, 20—26.

19	Pühap.	Bridriika	wihmased päwad.
20	Esmasp.	Elias	 6, 22' e. l.
21	Teisip.	Taanial	
22	Refnäd.	Maarja Mad.	
23	Neljap.	Oskar	
24	Reede	Kristiina	ilmad.
25	Laupääv	Jaakobi pw.	

7. P. p. 3 a. J. P. — 4000 meest süddetaks. Mark. 8, 1—9.

26	Pühap.	Anu	 10, 46' p. l.
27	Esmasp.	Marta	
28	Teisip.	Plaato	
29	Refnäd.	Olawi pw.	
30	Neljap.	Abdon	ilmad.
31	Reede	Kristwrid	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike l. kolm 7 minutit, ja weereb alla l. ühesa 3 minutit. — 11mal tõuseb päike l. kolm 26 minutit, ja weereb alla l. kahes 45 minutit — 21mal tõuseb päike l. kolm 48 minutit, ja weereb alla l. kahes 23 minutit.

1 Laupääw | Peetri wang.

8. P. v. 3 a. J. P. — Wale prohwetitest. Matt. 7, 15—23.

2 Pühap. Hanibal Paras

3 Esmasp. Eleasar

4 Teisip. Tominius 6, 36' p. l.

5 Restnäd. Oswald

6 Neljap. Krist. äraf. foe.

7 Neede Aliine

8 Laupääw Geerhard

9. P. v. 3 a. J. P. — Ülekõhtune majapidaja. Luuk. 16, 1—9.

9 Pühap. Romaanus Kuiwad

10 Esmasp. Lauritse pw.

11 Teisip. Herm

12 Restnäd. Klaara 10, 24' p. l.

13 Neljap. Elnu

14 Neede Eiseebius ilmad.

15 Laupääw Ruki M. pw.

10. P. v. 3 a. J. P. — Jeruusalema ärarikumijest. Luuk. 19, 41—48.

16 Pühap. Izaak

17 Esmasp. Wilibald

18 Teisip.

Veno

Sojad

19 Restnäd.

Seebald

 3, 41' p. l.

20 Neljap.

Pärnard

21 Neede

Rut

ilmad.

22 Laupääw

Wilibert

11. P. v. 3 a. J. P. — Wariserist ja tõuerist. Luuk. 18, 9—14.

23 Pühap.

Sakeus

Wihmased

24 Esmasp.

Pärtli pw.

ilmad.

25 Teisip.

Ludwig

26 Restnäd.

Jrenäus

27 Neljap.

Gebhard

 6, 19' p. l.

28 Neede

Augustiin

29 Laupääw

Joan. hut.

12. P. v. 3 a. J. P. — Kurdist ja keeletumast. Mark. 7, 31—37.

30 Pühap.

Benjamin

31 Esmasp.

Rebeka

Isel selle kuu pw. tõuseb päike t. neli 9 minutit, ja weereb alla t. seitse 59 minutit. — 11mal tõuseb päike t. neli 36 minutit, ja weereb alla t. seitse 27 minutit. — 21mal tõuseb päike t. neli 58 minutit, ja weereb alla t. uus 58 minutit.

1 Teisip.	Ekidius	Wihmased
2 Restnäd.	Liisa	
3 Neljap.	Reinard	 9, 41' e. l.
4 Neede	Kai	
5 Laupäaw	Mooses	ilmad.

13. P. p. 3a. J. P. — Preestrist ja Lewittist. Luul. 10, 23—37.

6 Pühap.	Magnus	
7 Esmasp.	Keegina	Udused
8 Teisip.	Maarja sünd.	
9 Restnäd.	Bruno	ilmad.
10 Neljap.	Liina	
11 Neede	Pööri pw.	 1, 34' p. l.
12 Laupäaw	Siirus	

14. P. p. 3a. J. P. — Kümnesti pidalitõbifest. Luul. 17, 11—19.

13 Pühap.	Amaatüs	
14 Esmasp.	† illeendam.	Tuulne.
15 Teisip.	Nikodeemus	
16 Restnäd.	Leontiina	Selge.
17 Neljap.	Josepiina	

18 Neede	Gottlob	 11, 27' p. l.
19 Laupäaw	Werner	

15. P. p. 3a. J. P. — Mammenast. Matt. 6, 24—34.

20 Pühap.	Wansta	
21 Esmasp.	Mattenuse pw.	Wihmased
22 Teisip.	Moorits	
23 Restnäd.	Osea	ilmad.
24 Neljap.	Joan. saam.	
25 Neede	Alewas	 3, 38' p. l.
26 Laupäaw	Joan. õpet.	

16. P. p. 3a. J. P. — Raimi linna surmest. Luul. 7, 11—17.

27 Pühap.	Adolw	
28 Esmasp.	Wentzel	Wihma.
29 Teisip.	Wihkli pw.	
30 Restnäd.	Hironimus	

1. sel selle kuu pw. tõuseb päike k. wiis 24 minutit, ja weereb alla k. kuus 27 minutit. — 11mal tõuseb päike k. wiis 47 minutit, ja weereb alla k. wiis 56 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kuus 11 minutit, ja weereb alla k. wiis 26 minutit.

1 Neljap.	Maarja t. p.	Heitlikud
2 Reede	Woldemar	
3 Laupääd	Jairus	 4, 5' e. l.

17. P. p. 3 a. J. P. — Weetõbbfest. Enuf. 14, 1—11.

4 Pühap.	Edikuse p.	ilmad.
5 Esmasp.	Wriidebert	
6 Teisip.	Luisa	
7 Restnäd.	Mali	Wilud
8 Neljap.	Tomaasia	
9 Reede	Tionisius	tuuled.
10 Laupääd	Arwid, Mai	

18. P. p. 3 a. J. P. — Suurem kist. Matt. 22, 34—46.

11 Pühap.	Burfard	 4, 10' e. l.
12 Esmasp.	Walwriid	
13 Teisip.	Tereesia	
14 Restnäd.	Kalikstus	Kälwetab
15 Neljap.	Heddo	
16 Reede	Kallus	õse.
17 Laupääd	Leonhart	

19. P. p. 3 a. J. P. — Alwatud tulumefest. Matt. 9, 1—8.

18 Pühap.	Lunkase p. w.	 6, 26' e. l.
19 Esmasp.	Luutsius	
20 Teisip.	Welitsian	
21 Restnäd.	Ursal	Segasea
22 Neljap.	Kaasan i M. p.	
23 Reede	Sewerin	ilmad.
24 Laupääd	Saalome	

20. P. p. 3 a. J. P. — Pulma riidest. Matt. 22, 1—14

25 Pühap.	Euteruse usu diendam. P.	 3, 42' e. l.
26 Esmasp.	Amandus	
27 Teisip.	Kapitolin	Tuleb
28 Restnäd.	Siimon Jud.	
29 Neljap.	Engelhard	
30 Reede	Abjalon	lund.
31 Laupääd	Wolfgang	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike l. kuus 34 minutit, ja weereb alla l. neli 57 minutit. — Ilmal tõuseb päike l. kuus 59 minutit, ja weereb alla l. neli 29 minutit. — 21mal tõuseb päike l. seitse 25 minutit, ja weereb alla l. neli 2 minutit.

21. P. p. 3 a. J. P. — Kuninga mehe pojast. Joan. 4, 47—54.

1 Pühap.	Püha de pw.	
2 Esmasp.	Singede pw.	6, 40' e. l.
3 Teisip.	Gottlieb	
4 Keisnäd.	Ot	Külmatab.
5 Neljap.	Plandiina	
6 Reede	Käspär	
7 Laupääv	Baltasaar	Lumesadu.

22. P. p. 3 a. J. P. — Kavalast sulastest. Matt. 18, 23—35.

8 Pühap.	Klandius	
9 Esmasp.	Joobst	6, 0' p. l.
10 Teisip.	Mart. Luther	
11 Keisnäd.	Mart. Piisk.	Muutlikud
12 Neljap.	Joonas	
13 Reede	Arkaadius	ilmad.
14 Laupääv	Prildit	

23. P. p. 3 a. J. P. — Kõhtu rahast. Matt. 22, 15—22.

15 Pühap.	Leopold	
16 Esmasp.	Otomar	1, 40' p. l.

17 Teisip.	Alwens	
18 Keisnäd.	Esra	Külmad
19 Neljap.	Piisket	
20 Reede	Amos	ilmad.
21 Laupääv	Maarja ohw.	

24. P. p. 3 a. J. P. Järvuse tütest. Matt. 9, 18—26.

22 Pühap.	Surn. mäl. p.	
23 Esmasp.	Sewerin	6, 53' p. l.
24 Teisip.	Joofias	
25 Keisnäd.	Kadrina p.	Lume=
26 Neljap.	Konrad	
27 Reede	Jetta	sadu.
28 Laupääv	Künter	

1. Kr. tulem. P. — Kristuse süüesõitmine. Matt. 21, 1—9.

29 Pühap.	Gewert	
30 Esmasp.	Andrese pw.	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. seitse 52 minutit ja weereb alla k. kolm 37 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kabeisa 18 minutit, ja weereb alla k. kolm 14 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kabeisa 39 minutit, ja weereb alla k. kolm 1 minutit.

1 Teisip.	Narend	 9, 44' p. l.
2 Restnäd.	Kandidus	
3 Neljap.	Taali	Paras
4 Reede	Barbo	
5 Laupääv	Sabina	külm.

2. Kr. tulem. P. — Wiimse pääwa tähtedest. Lul. 21, 25—36.

6 Pühap.	Nigula pw.	
7 Esmasp.	Antoonia	
8 Teisip.	Maarja saam.	 6, 46' p. l.
9 Restnäd.	Joachim	
	Eühem pääv	
10 Neljap.	Judit	Tuiskab.
11 Reede	Elis	
12 Laupääv	Ottilia	

3. Kr. tulem. P. — Joannes wangi tornis. Matr. 11, 2—10

13 Pühap.	Luutša	Rõwa
14 Esmasp.	Nikaasius	
15 Teisip.	Joanna	 10, 21' p. l.
16 Restnäd.	Albiina	
17 Neljap.	Ignaatius	külm.

18 Reede	Kristow	
19 Laupääv	Lot	

4. Kr. tul. P. — Joannese tunnistus. Joan. 1, 19—28

20 Pühap.	Abraham	
21 Esmasp.	Tooma pw.	Parajad
22 Teisip.	Peata	 11, 38' e. l.
23 Restnäd.	Dagobert	
24 Neljap.	Adam ja Eewa	
25 Reede	Jõulu 1 Püha	
26 Laupääv	Jõulu 2 Püha	talwe ilmad.

P. v. Jõulu-Püh. — Imeks vanemistest. Lul. 2, 33—40.

27 Pühap.	Joan. Ewang.	Eume
28 Esmasp.	Süüta laste pw.	sadu.
29 Teisip.	Noa	
30 Restnäd.	Taawet	 5, 26' p. l.
31 Neljap.	Silvester	

1 sel selle kuu pw. tõuseb päike l. lähelja 53 minutit, ja weereb alla l. lats 56 minutit. — 11 mal tõuseb päike l. ühelja 1 minut, ja weereb alla l. lats 58 minutit. — 21 mal tõuseb päike l. ühelja 3 m. ja weereb alla l. lats 7 m.

Postide mineminne ja tuleminne Kubermangu posti-kontoris Tallinnas.

Postid lähevad Peterburi ja Tartu: igap. mis kõik ramatut ja pakid viitvad, kello 9 õhto; Baltiski iga pääv 10, 30 hom.; Riga üle Perno: Esmasp. ja Neljasp. 12 l. a., Riga: ilma rahata ramatut, Teisp. ja Reede 5 õhto; Plesko: üle Paide ja Paide: iga pääv 9 p. l.; Sapsalo ja Wirtso (Werder): Teisp., Reede ja Laup. 1; — Postid tulevad iga pääv Peterburist ja Tartust, mis kõik ramatut ja pakid toovad 8, 23 hom.; Baltiskist: iga pääv 8, 57 õhto; Riast üle Perno: iga Teisp., Reesn. ja Laup. 10 hom.; Plesko-linnast: iga pääv 9 õhto; Paidest tulevad Postid: Teisp., Neljasp., Reede ja Laup.; Sapsalust ja Wirtso Jaama: iga Reesn., Laup. ja Pühapääval.

Kroonupühad,

mis ne kiriku seaduse järele ka Maakirikutes nenda kui Paastu jutluse päävad tulevad pidada:

- 1) Künla-kun 19. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi walitsuse hakatuse pääw.
- 2) Künla-kun 26. p. Tsesarewitsi Suurwürsti Aleksander Aleksandrowitsi, Wenerliigi aujärje päris pärija sündimise pääw.
- 3) Jüri-kun 17. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi sündimise pääw.
- 4) Heina-kun 22. p. Meie suure aujärje päria Prona Maria Weodorowna nime pääw.
- 5) Lõikuse-kun 26. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi kroonimise pääw.
- 6) Lõikuse-kun 30. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja Tsesarewitsi Suurw. Aleksander Aleksandrowitsi, Wene-riigi aujärje päris päria nime p.

- 7) Talwe-kun 14. p. Tsesarewitsi Suurwürsti Prona Maria Weodorowna sündimise pääw.

Keisri Herra Suugelts.

Aleksander II. Nikolajewits, kõige Wene-riigi walitseja ja Keiser, Pohla-maa Kuningas j. n. e., s. 17. Jüri-l. p. 1818, lesels jäänud 22. Lehe-kun p. 1880.

Tema lapsed:

- 1) Aleksander Aleksandrowits, Tsesarewits, Suurwürst ja Wene-riigi aujärje päris päria, s. 26. Künla-l. p. 1845. Tema Prona Maria Weodorowna, Tani ma Printsess sünd. 14mal Talwe-kun pääwal 1847.

Nende lapsed:

- 1) Nikolai Aleksandrowits, Suurw. sünd. 6. Lehe-l. p. 1868.
- 2) Georg Aleksandrowits, Suurw. sünd. 27. Jüri-kun p. 1871.
- 3) Xenia Aleksandrowna, Suurwürsti Printsess, sünd. 25. Paastu-l. 1875.
- 4) Mihail Aleksandrowits, Suurwürst, sündinud 22. Talwe-l. 1878.
- 2) Wladimir Aleksandrowits, Suurwürst, sündinud 10 Jüri-kun pääwal 1847, tema prona Maria Pawlowna, Meklenburg-Swerini Printsess, sünd. 2. Lehe-l. p. 1854.

Nende lapsed:

- 1) Kirill Wladimirowits, Suurwürst, sündinud 30. Mikki-kun 1876.
- 2) Boris Wladimirowits, Suurwürst, sündinud 12. Talwe-l. 1877.
- 3) Andrei Wladimirowits, Suurw. sünd. 2. Lehe-l. 1879.

- 3) **Aleksei Alekxandrowits**, Suurwärsst, sünd. 2. Märtsi-kuu päawal 1850.
- 4) **Maria Alekxandrowna**, Suurwärssti Printsess, sündinud 5. Wiina-kuu p. 1853, Englandsi Printsi Alfred Edinburgi Herzogi proua, sünd. 25. Seina-l. p. 1844
- 5) **Sergei Alekxandrowits**, Suurw., s. 29. Jüri-kuu p. 1857
- 6) **Paul Alekxandrowits**, Suurw., s. 21. Miskli-kuu p. 1860

Keisri herra wannad ja õed:

- 1) **Konstantin Nikolajewits**, Suurw., s. 9. Miskli-l. p. 1827. Tema Proua **Aleksandra Josepowna**, Saksen-Altenburgi Printsess, sündinud 26. Jaani-kuu päawal 1830.

Nende lapsed, Suurwärsstid:

- Nikolai Konstantinowits**, sünd. 2. Kiiunla-kuu p. 1850.
Olga Konstantinowna, sünd. 22. Leikuse-l. p. 1851, laulatati 15. Oktobri-kuu päawal 1867, Arela-Nigi Kuninga Georgiose prouaks.
Beera Konstantinowna, sünd. 4. Kiiunla-kuu p. 1854, Herzogi Wilhelmi Eugeni Württembergi proua, sünd. 8. Leikuse l. p. 1846.
Konstantin Konstantinowits, s. 10. Leikuse-kuu p. 1858.
Dmitri Konstantinowits, sünd. 1. Jaani-kuu p. 1860.
- 2) **Nikolai Nikolajewits**, Suurw., s. 27. Seina-kuu p. 1831. Tema Proua **Aleksandra Petrowna**, Holstein-Oldenburgi Printsess, sündinud 21. Lehe-kuu päawal 1838.

Nende lapsed:

- Nikolai Nikolajewits**, Suurw., s. 6. Talwe-kuu p. 1856.
Peter Nikolajewits, Suurwärsst, s. 10. Märtsi-l. p. 1864.
- 3) **Mihail Nikolajewits**, Suurw., s. 13. Wiina-kuu p. 1832. Tema Proua **Olga Weodorowna**, Baadeni Printsess, sünd. 8. Miskli-kuu päawal 1839.

Nende lapsed:

- Nikolai Mihailowits**, Suurw., s. 14. Jüri-kuu p. 1859.
Anastasia Mihailowna, Suurwärssti Printsess, sünd.

16. Seina-l. p. 1860; laul. Mekkenburg-Sweriini kuningl. Printsi Pridit Prantfi prouaks.
Mihail Mihailowits, Suurw., s. 4. Wiina-kuu p. 1861.
Georg Mihailowits, Suurwärsst, sünd. 11. Leikuse-kuu päawal 1863.
Aleksander Mihailowits, Suurwärsst, sünd. 1. Jüri-kuu päawal 1866.
Sergei Mihailowits, Suurw. s. 25. Miskli-l. p. 1869.
Aleksei Mihailowits, Suurw., s. 16. Jõulu-l. 1875.
- 4) Suurwärssti Printsess **Olga Nikolajowna**, sündinud 30. Leikuse-kuu päawal 1822, Württembergi kuninga **Karl Fridrit Aleksandri** proua.
 - 5) **Katarina Mihailowna**, sünd. 16. Leikuse-kuu päawal 1827, laulatati 4. Webruari-kuu päawal 1851 Meklenburg-Streelitzi Hertsiogi Georg August Ernst Adolw Karel Ludwig prouaks.
- Wärsstid ja Printsesid Romanowski, Leichtenbergi Hertsiogid ja Hertsioginad:
- Printsess **Maria Maksimilianowna**, sünd. 4. Wiina-kuu päawal 1841, laulatati 30. Jüni-kuu päawal 1863 Baadeni Printsi Ludwig Willem Augusti prouaks.
Wärsst Nikolai Maksimilianowits, sünd. 23. Seina-kuu päawal 1843.
Printsess Egenia Maksimilianowna, sünd. 20. Baastu-kuu päawal 1845, Oldenburgi Printsi Aleksandri proua, sünd. 2. Lehe l. p. 1844.
Wärsst Eugen Maksimilianowits, sünd. 27. Märtsi-kuu päawal 1847.
Wärsst Georg Maksimilianowits, sünd. 17. Kiiunla-kuu päawal 1852; tema proua Oldenburgi suurhertsiogliku Printsess **Terefe**.

Hobuse-, veikse- ja kauba-laadad.

I. Eesti-maa Rubermangus.

- Anias:** Jüri-kuu 20mal ja 21mal pääwal.
Uwinorme mõisas, Lahusu külas: kauba-, lojuse- ja hooste-laad 5mal ja 6mal Wiina-kuu pääwal.
Saabsalu-linnas: 1) Reäri-kü 10mal ja 11mal pääwal.
 2) Mikhli-kü 14mal ja 15mal pääwal.
Selterma (Siitoma) Mikhli-kü 19mal ja 20mal pääwal.
Jõhmis: 1) 18. ja 19. Künla-kü pääwal. 2) Mikhli-kü 24mal ja 25mal pääwal.
Jõelähtmes: nädal pärast Mikhli-pääwa.
Reblastes: 1) 26mal Reäri-kü p., lina-laad. 2) Mikhli-pääwal, 29 p., lina-laad. 3) 19mal Jõulu-k. p.
Keila-kirikü juures: 1) Esmaspäaw pärast 3mat püha paastus 2 p. 2) Mikhli-p. ja kaks pääwa se järele.
Kiivilo-kõrtsi juures: Künla-kü 26. ja 27. pääwal.
Koloveres: 1) Reäri-kü 17mal pääwal. 2) Wiina-kü 4mal pääwal, 2 p.
Kulina: 19. ja 20. Wiina-kü.
Lihula-linnas: 1) Esmaspäawal enne Wastla-pääwa.
 2) Mikhli-kü 24mal pääwal.
Märjama-kirikü juures: 3mal Kristuse tulemise Pühal.
Mikhli-kirikü juures: 29mal Mikhli-kü pääwal.
Missi: 24mal ja 25mal Wiina-kü pääwal.
Orgital: Reäri-kü 7mal ja 8mal pääwal.
Paide-linnas: 1) Künla-kü 6mal ja 7mal pääwal.
 2) Neljapäaw ja Reede pärast Illestouem. p. 3) Mikhli-kü 10mal ja 11mal pääwal. 4) Talwe-kü 10mal ja 11mal pääwal. 5) Jõulu-kü 16mal ja 17mal pääwal.
Paldisi-linnas: 1) 2sel ja 3mal Künla-kü pääwal.
 2) Mikhli-kü 21mal ja 22mal pääwal.
Nakwere-linnas: 1) Reäri-kü 27mal ja 28mal pääwal.
 2) Jaani-kü 16mal ja 17mal p. 3) Mikhli-pääwal.

- Naplas:** 1) esimesel eesmaspäawal paastu küs. 2) esimesel reedel pärast Mikhli-pääwa.
Tallinnas: 1) Jaani-kü 27mast päävast, 1 nädalas. 2) Mikhli-kü 26mal, 27mal ja 28mal pääwal.
Ue-mõisas, Lõuna-Sarjumaal, Koselihelkonnas, Kuimajõe-kõrtsi juures, hakkab kolmandamal Teispäawal Mikhli-k. Sigalas, Läänemaal, 15. ja 16. Talwe-kü pääwal.
Witna kõrtsi juures, Palmi mõisas: 1) kauba- ja räime-laad 20mast kuni 23mal Jaani-kü pääwal. 2) kauba-, lojuse- ja hooste-laad üks nädal enne Mikhli-pääwa, 3 päwa. 3) kauba-, lojuse- ja hooste-laad Kesk-nädal, Neljapäwal ja Reede pärast Lihawõte.

Igal aastal 26. Jaani-kü pääwal, on Tallinnas Doomepal enne lõunat hobuste näitus. Pärast lõunat saab Kadrintalis hooste rammo katsutud, ja hooste peremehed, selle hobused on katsmise juures illusamad ja tugemamad näitnud, saavad kroonu peolest anpalka. Aga tunnistuse sedel peab iga mehel mõisa peolest kaasas ollema, et need hobused on wiistist Eesti-maa Rubermangu talorahwa juures kasutatud.

Rubermangu kohtu kogu järele ei ole luba, ei laupääwal ega pühapäawal laata pidada, waid, kui nenda juhtub, peab seda teise nädala esimesel argipääwal peetama.

II. Lihwlandi-maa Rubermangus.

- Abja-mõisas:** Mikhli-kü 2sel ja 3mal pääwal.
Abfeli-mõisas: 1) 9mal Leikuse-k. p. 2) 9mal Mikhli-kü pääwal.
Antso-mõisas: Mikhli-kü 14mal pääwal.
Audro-mõisas: 1) Reede enne Wastla-pääwa. 2) 18mal ja 19mal Mikhli-kü pääwal.
Cidepere-kõrtsi juures (Wendra kihelkonn.): 29 ja 30 Leikuse k. p.
Selme-mõisas: 15mal Leikuse-kü pääwal.

Karksi-mõisas: 2sel Heina-kuu pääwal.
Kastna-mõisas: 8mal Mihkli-kuu pääwal.
Käo-mõisas: 10mal Mihkli-kuu pääwal.
Kilingi-mõisas: 29mal Leikuse-kuu 2 pääwal.
Kirepeäl: 17mal Mihkli-kuu pääwal.
Koorte-mõisas: 15mal Mihkli-kuu pääwal.
Kose-mõisas: 24mal Leikuse-kuu pääwal.
Kuresaare-linnas: 1) 10mal Heina-kuu p. hakkab suur
saksa laat: peetakse 10 päewa. 2) 15mal Mihkli-kuu p.
hobbnse- ja weikse laat, 3 p. 3) 1sel Wiina-kuu p.
Kemali-linnas: 1) 27mal Künla-kuu pääwal, linna-laot.
2) 10mal Leikuse-kuu p. 3) 9mal Wiina-kuu p., linna-laot.
Kustivere-m.: 15mal Wiina-kuu pääwal.
Kutsniti-m., Rõuge kihelkonnas, 6mal Wiina-kuu p.
Moiselaste-m.: 10mal Leikuse-kuu pääwal.
Mõnniste-m.: 10mal Mihkli-kuu pääwal.
Mustwees: Mardi-pääwal, 10mal Talwe-kuu pääwal.
Oldri-m.: 10mal Mihkli-kuu pääwal.
Oriku-m. kõrtfi juures: 15mal Wiina-kuu pääwal.
Pattula-m.: 10mal Mihkli-kuu pääwal.
Pernu-linnas: 1) 20mal Mäari-kuu p., hobboiste laat, 3 p.
2) 1sel Heina-kuu p., 2 p. 3) 20mal Heina-kuu p.
saksa laat; peetakse 3 nädalat. 4) Weikse- ja hobbnse
laat, Esmasp. ja Teisp. enne Mikhli-p. Wies laat pee-
takse Esmasp. ja Teisp. pär. 3mal Krist. tullemise P.
Põltjamaal: 17mal Mikhli-kuu pääwal.
Põlwe-tirrifu juures: 8mal Mikhli-kuu pääwal.
Põdraverre-m.: 1) 13mal Mikhli-kuu p. 2) 5mal
Talwe-kuu pääwal.
Purtniku-m.: 9mal Mikhli-kuu pääwal.
Pühajetwe-m., Otepä kihelkonnas, Ruustagu - laat,
4mal Wiina-kuu pääwal.
Rappinas: 1) 9mal Lehe-kuu p. 2) 4mal ja 5mal
Mikhli-k. pääw. 3) 5mal Wiina-k. p. 4) 5mal Jõulu-k. p.

Ria-linnas: 1) 7mal Mäari-kuu p. 2) 20mal Künla-kuu
p., 8 päewa. 3) 20mal Jaani-k., 3 näd. 4) 20mal
Heina-k. pääw., willa-laot. 5) 20mal Leikuse-k. p., 3 p.
Rõssi-m.: 24mal Leikuse-kuu pääwal.
Rõuge-m.: 8mal Mikhli-kuu pääwal, 8 päewa.
Sallatfi-m.: 15mal Mikhli-kuu pääwal.
Senno-m.: 21mal Mikhli-kuu pääwal.
Sindi-m.: 4mal Mikhli-kuu pääwal.
Taakeperi-m.: Helme kihelkonnas, 6. Mikhli-kuu p.
Taali-m.: Pernu-linna juures, 9mal Wiina-kuu p.
Tartu-linnas: 1) Suur saksa laat, hakkab pääw pärast
3 Kuninga päewa, peetakse 3 nädalat. 2) 4. Künla-
kuu pääwal, linna-laot. 3) Peetri-laot, 29mal Jaani-
kuu pääwal. 4) 8mal Mikhli-kuu p. 5) 29mal Mikhli-
kuu p., Mikhli-laot. 6) 1sel Talwe-kuu p., linna-laot.
Tarwaste-m.: 1) 29mal Jaani-kuu pääwal, Peetri-laot.
2) 6mal Wiina-kuu pääwal.
Ue-mõisas, Willandimaal, 27mal Leikuse-kuu pääwal.
Walga-linnas: 1) Saksa laat hakkab 2sel Künla-kuu p.,
peetakse 8 p. 2) 26mal Jaani-kuu p. 3) 10mal Lei-
kuse-kuu pääwal. 4) 29m 1 Mikhli-kuu p., Mikhli-laot.
5) 20mal Talwe-kuu p. linna-laot. 6) 27mal Jõulu-
kuu pääwal suur saksa-laot, peetakse 8 päewa.
Wana - Antsm., Kuraami-kõrtfi juures: 10. Mikhli-kuu p.
Waste-linnas: Mikhli-pääwal, Raawanurme-laot.
Waste-m.: Willandi maal. 1) 24mal Leikuse-kuu p.
2) 2sel Wiina-kuu pääwal.
Wendra-m.: 20mal ja 21mal Mikhli-kuu pääwal.
Weski-m.: 15mal Wiina-kuu pääwal.
Willandi-linnas: 1) 25mal Mäari-kuu p., 3 p. 2) Saksa
laat 2sel Künla-k. pääwal. 3) 15mal Künla-kuu p.,
linna-laot. 4) 8mal pääwal pärast Suurt Neljapäewa.
5) 22mal Jaani-kuu p., Jaani-laot. 6) 24mal Mikhli-
kuu p., Mikhli-laot. 7) 25. Talwe-kuu p., linna-laot

Bolmeri-linnas: 1) 25mal Neäri-kuu p., linna-laot, 6 p.
2) 25mal Heina-kuu pääwal. 3) 21sel Miskli-kuu p.
4) 25mal Talwe-kuu, linna-laot.

Bolweti-m.: 16mal Talwe-kuu, linna-laot.

Bönnu-linnas: 1) 15mal Künla-kuu pääwal, linna-laot.
2) 11mal Jaani-kuu pääwal. 3) 16mal Wiina-kuu p.
4) 10mal Jöulu-kuu p., linna-laot.

Böbhus, Näpina kihelkonnas: 1) 9mal Lehe-kuu pääwal,
Nigula-laot. 2) 10mal Jöulu-kuu pääwal.

Böru-linnas: 1) 9mal Neäri-kuu pääwal, linna-laot.
2) 2sel Künla-kuu p. 3) 22sel Künla-kuu p. suur
saksa laot, 8 pääwa. 4) 10mal Jüri-kuu p., weisse-laot.
5) 24mal Jaani-k. p. weisse-laot. 6) 10mal Peik-k. p.
7) 24mal Miskli-k. p., Miskli-laot. 8) 9mal Wiina-k. p.
linna-laot. 8) 10mal Talwe-kuu pääwal, weisse-laot.

Narwa-linn peab lina, weisse ja hobuse-laota 6maist kuuini
10ma Künla-kuu pääwani — ja 20maist kuuini 23mal
Miskli-kuu pääwani.

„Pirita“, ehk õigem Brigitta klooster Mariendal Tallinna ligidal.

Seal, kus Hiru jõgi kena läänuga Soomemere
lahesse langeb, seal seisawad waremed, mille lääne-
pooline wiil weel tugew on ja mõnikord omas
terawas otsas puust tehtud ristiga kaunistud saab,
mida julged Eesti-poisikesed ülespaniwad. Se
laugale paistaja wana-aea mälestus on wiline,

mis endisest uhlest ja suurest Brigitta kloostrest
üle jäi.

Püha Brigitta, selle mälestuseks selle kloostre
ehitust aastal 1407 hakati, oli ühe kõrgema ku-
ningliku ametniku — Birger Petersoni — tütar
Upsaala linnas. Pärast oma mehe, Senator
Ulfo Gundmarus de Ulfassa surma jät-
tis tema omad lapsed maha ja läks selle aea kom-
bed mööda oma hinge õnnistuseks rändama. Ka-
ruses willases riides käis tema iseennast piinates
ja waestele head tehes läbi Euroopa ja tegi ime-
tegusi Roomas, Neaples ja Sizilias, kuida selle-
aegne rahwas jutustas. Pea pärast tema surma
seadis Paapst teda Pühade sekka ja tema auuks
ja mälestuseks sai esiteks Wadstenas Rootsimaal
üks klooster asutud, mille järel lühikese aega neid
mitmes teises paigas sigis.

Brigitta-kloostretes elasiwad wennad ja õed,
se on munkad ja nonned ühe katuse all, muidugi
aga paksu müüride läbi üksteisest lahutud. Õed
keetsiwad wendadele toitu, tegiwad neile riideid ja
pesiwad neude pesu, mida läbi weike haugu wen-
dade üksikutesse kambritesse rulliti. Paha rahwas
räägib aga, et haugud aega-mööda ikka laiemaks
läinud, nenda et wiimaks ka wennad ise läbipugeda
wõisiwad. Arwatakse, et paha rahwas selle juu-
res mitte igatahes waletanud ei ole, sejt siin ja

seal olla Brigitta-kloostrete juures mõnda leitud, mis kui weike laste luud wäljanäitas. Järelkuulamisest aga, mis Kardinal St. Petri a l W i n k u l a läbi tehtud saiwad, ei ole taebusi põhjustada suutnud.

Aastal 1407 palusiwad Tallinna kaupmehed Henrik Swalbart, ehk Schwalberg, Henrik Hukser ja Gerlak Kruse kümne teisega luba, oma kuluga üht Brigitta-kloostret ehitada, oma warandust sellele kinkida ja ka ise selle kloostre sisse astuda, mida nemad Mariendal Tallinna juures nimetasiwad. Paapsti poolest sai luba keelmata antud, nimetud aastal alustati Henrik Swalbart juhata mise all ehitust, mida aastal 1436 lõpetati. Paapsti wiimane finnitus ei olnud küll weel tulnud, aga klooster sai selfamal aastal Piiskop Henrik von U k s k ü l a läbi õnnistud ja juba wiis aastad enne seda oliwad 16 õde ja 6 wenda nonnedeks ja munkadeks õnnistatud. Peale püha Brigitta oli ka püha neidsit Maria selle uue kloostre kaitsejaks seatud ja mõlemad on siis ka kloostre pitsari peal näha, mis weel alles on. — Pea pärast kloostre asutust leidis Tallinna Raekohus, et se liiga linna ligidal oleks. Waenlased wõisid ennast seal kergest kui rändajad koguda; rikkamad kodanikud astusiwad sagedast kõige oma waraga selle kloostre sisse, linna ja Rae wastases

leialsiwad seal kaitsemist; sagedast oleks seal linnaast ja maalt kokkutulnud rahwa wahel riidu ja kistumist j. n. e. Linn saatis selleks saadituid ja palweid Saksa-rittrete Ordensmeistre juure aga sel aeal oli waimulikudel seltskondadel suur mõimus ja asi jäi kuida oli, ka ei ole kuulnud, et klooster ennast maa ehk linna waenlastega ühendanud oleks.

Tallinna Brigitta-kloostrel oliwad kauis laiad maad Cestimaal ja kõigele küladele, mõisadele ja weskidele finnitus Heermeister Wolter von Plettenberg wabadust sõda-teenistusest ja maksudest, et wagad wennad ja õed kergemini Sumalad teenida wõisid. Asutajate tahtmine oli wistist hea, kuida seda asja sel aeal mõisteti, ja esimesed õed ja wennad wõisid ka wagal meelel Sumalad teenida, nii heast kui nemad seda mõistsid. Pea aga hakkasid elnkombed kloostretes üleühtse raistu minema, pealegi kloostretes, kus õed ja wennad ühe katuse all elasid, ja ka meie Brigitta-kloostre üle kirjutab meie aعالou ülespanija Balthasar Ruschow:

„Koguni wõimalik ei ole, kõiki seda hirmust roojast ülespanna, mis Jaanitulede juures nendel kolmel ööl, mis Jaani-, Peter-Pauli- ja Maariamäekäigu ees käiwad, linnades, alewikudes, mõisades ja külades sünnib. Mitte ühes ei ole asi teistwiisi, kusagil ei ole mund midagi nähtud, kui

üksi rõõmutulesti läbi kõigi maa, kus juures kõigi rõõmuga tantstitud ja fargatud sai ja suured torupillid mitte ei puundunud, mis igas külas alaline oli. Seal kõrwas on St. Witi pääwal selle kabelite juures ja ka teiste kabelite juures, nenda ka Kristia Johannese pääwal Brigitta-kloostre juures pattude-andeksandmise pärast suur pahandus olnud, sest et selleks aeaks suur ilm kõigist rahwast, Sakslastest ja Mitte-Sakslastest (Eestlastest) kangel teel senna koku woolas. Mitte-sakslased talupojad on pattude-andeksandmise ja Eba-Jumalateenistuse ja Ebausü pärast kokkujooksunud. Saksaugust mõisnikud tuliwad oma ärajooksunud talupoegi otsima ja kodanikud ja igasugune linnarahwas tuliwad suure pidu pärast. Siis on senna ka mitmed koormad õlut Tallinnast ja ümberkaudseist küladest ja lortsideist wectud. Ja kui talupojad ja nende naesed ja tüdrukud oma ohwreid, wahaküünlaid, hobusid, hārgi, wassilaid ja lambaid mis kõit wahast tehtud oliwad, kui nemad neid ohwreid oma loomade kosumise kasuks altari peale pannud oliwad, siis keerutasiwad naesed üht penningad kolm kord ümber pea, wiskasiwad seda altari peale ja jooksiwad ära. Ja kui nemad sedawiisi oma Jumalateenistust tallitanud oliwad, mis liialine söömine ja juumine, laulmine, fargamine ja tantsumine on siis hakkanud ja mis suur wurisemine

suurtest torupillidest, mis kõigist maast kokkutulnud, nenda ka, mis h . . . mist, tapmist ja kõit Ebausü jöledust seal oli, seda ei suunda üksti inimene uskuda. Et Pagana = aegsetel Weenusel = pidudel suuremad kiimalust peeti, kui siin patuandeksandmise rändusel ebausklitusest talupoegadeist, se ei ole võimalik, ja siiski on nemad arwanud, et kõigi selle tallitsemata eluga Kõigewägewama Jumalale suur meelehea tehtud ja sellega suur arm Jumala juures teenitud saaks."

Kuusteistkümmnes aastasada tõi selle aea kumbe järel kloostrele palju waewa. Klooster seisis linna lig dal ja wõttis osa kõigist waewast ja kitsikust, mida waenlased linnale tegiwad. Suba Tallinna esimese ümberpiiramise juures Wenelaste läbi, aastal 1560 oli Eestimaa kloostretel ja alewitel, nenda ka Mariendali kloostrel palju kannatada. Monned lätsiwad rongis linna, et waenlase rõõwimise eest kaitsetud saaksiwad ja palusiwad Rootsi Kuningad Erik XIV. neile abi saata, sest et nemad Wadstena kloostre sugulased oleksiwad; aga abi ei tulnud sealt poolt mitte. Kui Wenelased aastal 1575 jälle suure wäega Tallinna ette tuliwad, ümberkaudu põletasiwad ja kõrwetasiwad, siis ei hoidnud nemad ka Brigitta-kloostred mitte, lõiwad muist wagadest õdedest surnuks ja wiisiwad muist wangi. Wenelaste ja Tartarlaste sage date sõea-

käikude all langes wiimaks ka Brigitta-klooster. Tallinna teise ümberpiiramise aeg lõhkusiwad Wene-lased 1. Kiiinlakuu pääwal 1577 Brigitta-kloostre. Seestpidi sai klooster wäljarööwitud, sarikad ja latus saiwad tulepunks Wene laagrisse weetud ja pakkematest kiwidest tehti kirulisi, mida linna peale lasti. Sellest aeast saadik seisawad Brigitta-kloostre waremed ja annawad sõnumid endisest ilust ja uhkusest. Üksi altari-pilt on järele jäänud. Hirmul sõda ja rööwimise aeg oliwad mungad seda kallist pilti sügawasse liiwa alla matnud. Sealt tõiwad Mustpea-wennad, se on, Tallinna kaupmeeste ühendus, seda pärast wälja ja hoidsiwad seda oma ühenduse-majas, kus se ka nüüd weel näha on.

Waga meel ajutas ka seda kloostred waitseks Sumalateenistuse paigaks, waga meel tegi seda aegamööda rikkaks. Aga head põlwe ilma kahjuks landa on raske. Hea põlw sigitab nii kergest suurustust ja pattu; surm on aga patu palk. Seda kõiki wõime meie ka Brigitta-, ehk kuidagi rahwas ütleb — Birita-kloostre waremetest õppida. Seal seisawad need nüüd ja saawad küll weel mõni sada aastad seisma ja wahiwad tasasel ja tõsisel näul Hiru jõe tasaste laenete peale. Kui palju pisaraid wõiwad selle kena jõe laened ka Brigitta-kloostrest näinud, kui palju kurwa ja kui palju

röömuft häält sealt kuulnud olla. Aga kellele need laened seda rääkida wõiwad? Endised laened on juba animu merde weerend, on ennast seal suure maa-ilma weega segand, on uueste pilwetesse tõusnud ja kui wihm ja rahe ja lumi maa peale tagasi tilkund, langend ja tuisand. — Küll on sealt mõni waga palwe taewa poole tõusnud, küll on sealt mõni kõrkus kostnud ja wiimaks mõni hirmu ja häda kisa kõland. Pühaks paigaks on se aga ehitud, pühaks paigaks ka kui isamaa mälestus ja kui Sumala sõrme tähendus saanud. Mõttele selle peale, kui läbi nende ruumide käid, armas lugeja!

Kuida se tuleb, et kuu mitte ifka täis ei ole.

Ennemuistne jutt Vittawi maalt.

Ennemuiste tuli kuu igal õhtul, kui päike Soojale läinud oli, pani oma latorni põlema ja kõndis üle taewa-lau, kunni päike jälle tõusis. Seda wiisi kestis asi läbi aasta, ei olnud noort kuud, ei eelmest ega wiimist weerandid, waid üksi aga kuu üleühtse. Inimesed ei pidanud aga kuust suuremad lugu; tema ei küpsetanud wilja, ei kuuwatanud heina ega soojendanud tuba, ja et tema wargaid kolkutas, seda ei pandud tähele, sest pime õõ oli tundmata asi.

Sel aeal teenis Raganiti mõisas üks noor neiuke, nimega Mareilis. Tema nägu oli kui õitsewad nurme-lilled, tema leha kui sirge mänd, ja kes tema filmi waatas, se arwas sinist merd nägema. Selle kõrwas oli neiuke ka agar ja usin, ikka rõõmus ja lahke, ja üksi se tegi temale pahandust, et pea läbi aasta ikka tulewalgusel pidi magama minema. Mareilis magas weifeses lambris paksu müüride wahel, weike aken oli wist müüri sisse raiutud, kust Aaanipäawa aeal küll päike wähe aega sissepaista wõis, kuu aga ilalgi mitte. Selle üle pahandas ennast Mareilis, sest tema oli hoidlik ja ei tahtnud ka leiwananemate tüüinalt ilma-asjata kulutada.

Prooli mõisa kutsar oli Juurish; se oli kaugele Mareilis'i sugulane, oli wirt ja hakkaja pois ja kandis sugulastest sügawas südamis, ilma et asjad nende wahel diete kosunud olesiwad. Mareilis ei olnud koguni mitte wirgu nooremehe wasta, aga kena nooruse-põli ja iseoma kenadus oliwad teda natuke üleemeeliseks teinud; tema tahtis natuke nooremehe üle walitseda, enne kui ennast tema walitsuse alla heitis ja piinas teda üleemeelise naljaga. Sellest ei saanud Juurish aru, ni tart tema ka muidu oli ja waewas ennast mõttetega, mida kõik need tunnewad, kelle noort südant kaks hiilgawad sinifilma sütitasiwad.

Ühel õhtul oli noor Juurish omaist leiwanherrast ratsa linna saadetud, sõitis Raganiti mõisast mööda ja tahtis paar filmapilku kallikesega kõneleda. Se istus õues suure pärna all ja wahtis mõtetes taewa poole. Kui noormees omaist südametuksumisest juttu tegi, kõlas helisew naer neiu suust, tema näitas sõrmega kuu poole ja ütles: „Kelle poeg, tee et kuu minu aknad walgustab, siis tahan Sinu omane olla.“ Kui Juurish seda kuulis, lastis tema hobust sammuda, sest tema tundis seda aknad, teadis et kuu selle sisse ei paista ja pillamine tegi tema südamele walu. Kui tema aga Karalaane metsa jõudis ja kuu risttee peal läbi mändade paistis, mõtles tema: „Wõiks ma ülesse sõita, ja kuu jutule sada, siis faks korda.“ Sest kui Vittawi mees oma hobuse selgas on, siis peab tema kõiki kergets asjaks. Sel filmapilgul tõstiwad wõigu esimesed jalad ennast ülespidi, noormees nägi metsa ja Raganiti mõisa oma all ja mõne filmapilgu pärast lastis tema hobust sammuda, sest tema oli kuu kõrwas, kes tasakesti oma teed käis. Vittawlastel on knuljad hobuse lauplejad ja Juurish teadis, et hea ei ole oma tahtmist järsku awaldada. Esiteks räägitakse ilmast, wiljakaswust, loomatoidust ja mis muud tuhn tuleb ja siis pööratakse targu asja poole. Seda wiisi tegi ka Juurish, aga kuu ei pannud meest

ega hobust tähele; bö oli soe ja teekäit oli raske. Juurish oleks küll temale wäheks aeaks hobust laenand, aga se ei olnud tema oma, ja kes ka hobust wõera kätte usub. Kui tema weel järelmõttles, mida ehk kuule meelegaaks pakkuda wõiks, olivad nemad Linnutee peale jõudnud ja said seal Peetrusega kokku, kes meelegaahutuseks natuke sõitma läinud oli ja hobuseid sammus käia lastis. „Teil on kerge elu, herra Peetrus“, ütles kuu; „minu sugune peab jala käima, olgu bö soe ehk külm“, ja siis pühkis tema higi otsa eest. „Sandid aeas“, wastas Peetrus, „mina soowitsin omale rohkem tööd; taewa ust on aga arwast lahti teha. Saatan on rahwale kõrwa puhund, et ükski Sumala suuremad tarkust ei usuks; ükski ei oleks targem kui tark inimene. Näid ei usu nemad enam Sumalad ega usu Kuradid ja wiimane wõtab neid tofina-kaupa.“ Kuu wangutas pead ja ütles: „Mendel on liiga hea põli, se teeb neid ülemeelesiseks. Ei mälja, et neile paistan, ka minu ei pea nemad lugu.“ „Aga Teil on ometigi külaline sealt alt“, ütles Peetrus, „ja se külaline on praalegi üks Vittawlane. Need on ikka weel kõige paremad, auusad ja õiglased läbi ja läbi, kui nemad mitte just hobuseid ei kauple, kus ka Kurat ise ennast nende pettuse eest hoida ei wõiks. Ja juua on neil midagi, seda peab ütlema, se on

nende mõdu. Mina soowitsin Sinnle näid ka ühe pudeli ehk laks“, naeris Peetrus ja lausutas teelt — hobused pistiwad jookema ja tema oli läinud.

Ei puundund palju, Juurish oleks tema järel sõitnud. Temale oli kauplemise himu peale tulnud, mustad wõiswad tüki raha mälja ja tema isal oli raha. Aga hobuse-kaupleia ei jookse hobuse järel. Ka mõttles Juurish Mareilis'i ja tema soowimise peale ja pööras ennast kuu poole, kelle filmist tange jänu paistis. „Kas kunsite, mis herra Peetrus meie mõdust rääkis?“ küsis tema.

„Teie mõdust?“ küsis kuu wasta.

„Muidugi“, ütles Juurish. „Kui kanarpil õitseb, siis wiime meie mesipund wälja, pärast wõtame mett puudest, et aitab. Seda laseme pääwa kääs sulada, segame head rohku sekka, kallame wett peale ja siis paneme keldre, kuhu Teie film ei ulata.“

„Kahju“, ütles kuu.

„Õngi kahju“, kinnitas Juurish. „Kui näha wõiksite; Raganiti mõisa keldres seisab waat waadi kõrwas ja pudelid tuhandete kaupa.“

„Uusun küll“, ütles kuu ja pühkis suud.

„Kui soowite“, ütles Juurish, „siis tooksin Teile paari pudelid.“

„Aga olge siis usin,“ ütles kuu, kelle keel kurgu-
lage verus.

„Ega seda nii usina toimetada wõi,“ ütles
Zuurish, „all on pime ja öö-aal ei saa ma seal
kiiinalt. Olge head ja laenake mulle oma latorn.

„Ei lähe korda,“ urises kuu. „Se on käsü wasta.
„Paha lugu,“ ütles Pittawlane, oli natuke aega
waid, kui mõtleks järel, ja ütles siis: „Tulge
paar sada sammu eemale, et walgus keldre-utse
peale paistab, ehk aitab siis ka“

„On ka käsü wasta,“ ütles kuu, aga juba oli
näha, et õige tee temale raskets läks.

„Ma arwan, et kuriwaim ise mulle täna tüli
põrgutuld teele paistas“, urises kuu omas jänus.

„Seda arwan miuagi,“ linnitas Zuurish.

„Kes teab kas Teie täna oma käiku wälja-
lannatate. Oleks jo Teie kohus oma terwist
hoida ja natuke hüdamekinnitust wõtta. Mis siin
ülewäl ka üks paar sada sammu suurt wahet
teewad.“

„Kas arwate!“ ütles kuu. „Kui Teie teaksite,
kuida nemad seal pealinnas oma pitka torudega
minu käiku tornist waritsewad. Seal seisawad
need kõrgesõpetud herrad ja ei lauta mind mitte
tunnistefets filmist.“

„Suur asi,“ naeris Zuurish ja hakkas ühe
pilwe hõlmast kinni, kes selle-aea kumbe järel

alandlikult kuu takka mööda minna tahtis; „mäs-
sige ennast selle sisse, ega siis need herrad aru
jaa kuidas Teie käite.“

„Hea küll,“ ütles kuu, „aga . . .“
„Mis aga,“ ütles Zuurish, kes nägi, et aga
weel wähe nõuandmist kuulus. „Ka Pectrus
arwas Teile natuke mõdu tarwis olema; eks
tema pea wastama, kui pahandust tuleb. So,
wõtke jalustest kinni, siis saame rutemini edasi.“

Zuurish andis hobusele kannusseid ja sõitis
edasi; kuu tuli sõnalausumata järel. Raganiti
mõisa kohtas pidasiwad kinni; kuu tuli pilwe hõl-
mast wälja ja paistis et kõik mõisa aknad sära-
siwad. „Silmapiilk olen tagasi,“ ütles Zuurish
ja sõitis alla. Wõik arwas kojupoole ja kople
poole minema ja jooksis kuida suutis.

Mareilis oli weel lüua pärna all istunud ja
Zuurish'i kurwa näu üle naernud. Siis oli oma
lambre lainud ja otsis just kiiinalt, kui järsku kuu
pehme walgus tuba täitis. Meiu te kohus, sest
tema mõtles selle peale, mida kofija käest pärinud
oli. Misfugust õnnest ei wõinud temale tema
julgusest tulla? Meiu süda lõi järsku pehmeks ja
pisarad tikkusiwad wägise filmi. Tuas läks ehk
raskets, Mareilis tegi akna lahti — korraka pi-
das Zuurish, wõigu selgas, akna all; kuu walgus
muntis iga tema juuksetarwa särawats hõbedats.

Noortmest nähes kargas neiuke trepist alla, tõusis jalutse peale püsti ja hakkas pehme, walge kätega tema kaela ümber finni, naerdes ja nuttes häädes: „Sina kallid mees, küll mina nüüd näen, kuidas Sa kord oma kaasa eest muret kannad. Kui tahad, siis läheme homme kirikuherra ette.“

„Ja,“ ütles Juurish, „teeme seda. Aga nüüd armuke, too kaks pudelit kõige wanemad mõdu.“ „Kes nüüd juua tahab?“ küsis neiuke imestuses. „Mitte meie,“ naeratas Juurish, „wanale tahan neid wiia.“ Juurish mõtles muudugi kuu peale, Mareilis armas teda aga oma isa peale mõtlema, lippas alla ja oli pea pudelitega tagasi, sest ta kelder oli kuupaikestest täidetud. Siis lahkusiwad noored inimesed õnna südamega; Mareilis läks oma tuppa ja Juurish sõitis kuu poole.

Kuu oli selle aea ütsifilmi keldre ntsse peale wahtind ja ei pannud tähele, mis kõrwal sündis. „Dlete ütskord siin“, ütles tema poolnõrkend häälega.

„Wõtte heaks,“ ütles Juurish.

Kuu oli ilka weel pilwehõlma kinnipidaand, nüüd lastis seda aga lahti, sest mõlemi käega oli temal pudelite kallal tegemist.

Keda aga kuu ei näinud, se oli wana ristteekand, kes pilwe takka wälja astus. „Afi lähed torda,“ ütles Saatan hirmuitates; oota ja, ei ja

mind enam mu töö juures täsita. Aga kas näed neid Littawlasti. Kuhu hobuse kabja mahub, senna nad sõidawad. Pean kord omad müürid ülewaatama, muidu tormawad need drogonid läbi põrgu.“ Nende sõnadega nihkus waenlane tasefesi kuu järele.

Teisel homikul läks Juurish oma herra juure ja ütles, et tema Mareilis'i kofida tahaks. Herral ei olnud midagi selle wasta, sest mõlemad oliwad auusa rahwa lapsed; herra lastis ka hobused ette panna, Mareilis'i äratuua ja sõitis siis kirikuherra juure. Se kirjutas kihlapaari nimes passu raamatu sisse, näitas siis tänase aealehe peale ja ütles herra wasta: „Imelikud asjad on täna õõse sündind, kas Teie ehk ei ole ise midagi näinud.“ „Ei,“ ütles herra, „ja minu õõwaht ei ole minule ka ühtigi rääkind. Mis seal lehtes seisab?“ „Kunlge,“ ütles kirikuherra ja luges: „Esiteks oli leht-õõ aeal palju lendawaid tähti näha.“

„Seda ma arwan,“ mõtles Juurish, „nägin küll kuidas sädemed lendasiwad, kui Petrus mööda Vinnuteed sõitis.“ Aga tema ei ütelnud ühtigi, sest tema ei tahtnud herrade wahesele rääkida.

Kirikuherra luges edasi:

„Siis nähti, kuidas kuu äkitselt kahwaks jäi; ka arwatakse et tema omast teest efsinud oleks.“

„Oho“ mõtles Juurish, „aga neil herradel

torni peal on öösel head silmad. Pääwa-aéal ei pane nemad aga tähele, kui ka hobuse kabja nii lõhki oleks, et hiir prau sisse pesa teha wõib."

Kiriherra lnges edasi:

„Kell 1 aéal hakkas kuu jälle selgest paistma ja näitas weel hiilgawam olema, kui enne. Doktor Selgesilm tahab aga tähele pannud olla, et kuu oma tee peal natuke kõikus. Wäga imelik oli aga se, et kuu ka weel taewa peal seisis, kui päike juba tõusnud oli, aga ikka kähwamaks läks. — Mis Teie sellest arvate?" lõpetas kiriherra.

Prooli herra naeris. „Hiljuti oli üks neist herradest minu juures", rääkis tema, „kes taewa-pealiseid asju nii selgest tunnawad. Tema tuli hobust kauplerna ja oli Juudi abiks kaasa toonud. Nemad sattusiwad parajatega kokku. Minu kutsari isa ja Mareilis'i isa on neid nüükind; kes teab, mille peale se kõigest õpetud herra mõtles, ehk mida tema nägi. Aga üks kuule ka kord aeg-wiidet kulu." Siis rääkis herra teistest asjust.

Juurish oli kohunud. Raskest langes se temale südame peale, et kuule tats pudelid korraga annud oli. Kaks pudelid mõdu ei ole küll ühe Litta-lasele liiga, kui tema just hobuseid kaubelnud on, aga ega kuu hobuseid kaubelnud ei olnud, ja tema ei olnud ka Litta-lane. Wist oli kuu mõlemad pudelid wälja joonud, oli tuikuma hakkand

ja wiimaks ehk lagedal pääwa-paistel magama heitnud. „Kui wana hea kuu aga mitte pahandust ei saa," mõtles Juurish raske südamega.

Ilma pahandufeta ei alnud asjad seal ülewal ka mitte möödaläinud. Saatanal esimene alam-kurat, sesama, kellel aalehtedega tegemist on, se oli juba waremini tulnud kui muidu ja oli lehtesi igale poole wäljalautand. Sellest mis aalehtedes seisab, ei usuta küll ülewal mitte sõnatest, pealegi siis, kui ilmeliseist asjust kirjutud on, aga pärast läks ka päike mööda ja hülüdis: „Wiige kuule palju terwiseid, kui ta ülesärlab." Päike oli ikka kuu üle kade olnud, oli üksi paista tahtnud ja sellepärast jäi ingel Gabriel mõtlema. Ingel Gabriel peab selle üle walwama, et asjad ülewal kordas seisawad; tema läks kuu korteri ja ei leidnud teda seal. Kartes, et wana kuule midagi õnnetust juhtund, istus tema hobuse selga, wõttis kaks teist inglid kaasa ja läks kuud otsima.

Kui nemad Raganiti kohta jõudsiwad, nägiwad nemad, kuidas Saatan kiirel sammul päikese poole astus ja sellese midagi peusse pistis. Ingel Gabriel laskis hobused jooksta ja pea oliwad nemad kuu leidnud. Rahwatand oli kuu traamis maas, latorn põles weel, kiirukimp oli aga lahtikistud ja peale pooled kiirud oliwad kadund. „Se on Saatan töö", mõtles ingel ja laskis kuud ära-

tada. Restis kaua, enne kui se ärkas ja tuima filmaga harjumata pääwapaistet waatas. „Kustutage oma latorn, pange kiirud kofku ja tulge kaasa,“ käskis ingel. Kuu täitis kasku, nägi kui palju kahju temale tehtud oli ja hakkas kurtma et häda kuulda oli. „Olite Teie öösel haigeks jäänud?“ küsis Gabriel, kes väga helde kuu wasta oli ja rõõmuga kõige paremad wabandust kuulnud oleks. Kuu oleks ehk walega läbi saanud, aga tema on auus mees. Sellepärast rääkis tema kõiki salgamata wälja. Kui juttu lõpetas, siis ütles Gabriel: „Se on õige, wana kuu; on keegi midagi rumalust teinud, siis ärgu salga; gu; ikka südame pealt maha, mis pakitab.“

Need sõnad fergitawad kuu südant, tema oli juba kartnud, et oma ametid kautaks. Nenda astus tema ingli kõrwas ja waatas kord-korralt kurwa filmaga kahanend kiiru-kimbu peale.

Mõne aea pärast ütles ingel: „Teie kiirud on päikese kottis; ega Teie neid sealt fergel kombel tagasi saa. Peate esiteks sellega läbisaada katsuma, mis järele jäi.“

„Mis aga inimesed ütlewad,“ kurtis kuu; sest tema tallitas oma ametid hoolega ja häbenes ennast nüüd väga.

„Meile tahtsime meie juba ammu vähem taewa-walgust anda,“ ütles ingel. „Nemad arwawad

ennast ise küll walgustada wõima. Küll se seda-wiisi läheb. Seitse pääwa kaid Sina kui tänine, seitse pääwa oled peitus, seitse pääwa kaswad ja seitse pääwa kahaned, siis saad läbisegamini ülejäänud kiirudega läbi.“

„Seitse pääwa peitus olla?“ ütles kuu kurwa häälega.

„Ei lähe esiteks teistwiisi korda,“ ütles Gabriel. „Nüüd aga wõid Sina ka wahest pääwa aeal wälja minna, ja kui päike ühe kiiru kautab, siis waata järel, kas se ehk Sinu ei ole.“

„Hea küll,“ ütles kuu waitse häälega, ta sai aru, et se ikka üks nuhtlus oli.

„Aga,“ ütles Gabriel, „ka päike peab oma nuhtlust saama. Wahete wahel anname Sinule kasku, et ennast otsekohe uhke päikese ja inimeste wahel sead. Siis ei ulata tema kiirud inimeste juure ja Sina wõid nendest wäljaotsida, mis ehk nende seas Sinu on. Se fergitab jälle auustust Sinu wasta. Kas mõistad?“

„Tänan väga,“ ütles kuu.

„Nendel öödel, kus kodu oled, wõid Sina siis neid kiirusi kofku sepištada, mida jälle leidfid. On kõik koos, siis anna teada. Parandawad ennast inimesed selleks aeaks, ehk katsume neile siis jälle täit böwalgust anda. Aga weel midagi, Sinu ümberkäimine inimestega peab lõppema.“

„Sellega olen rahul,“ ütles kuu, tema pea walutas ja tema oli muidugi ettemõtnud, edaspidi mitte enam ilmalikku jooki suhu wõtta.

„Tänan ka kauni kingituse eest,“ ütles nüüd ka Saatan selka, kes tasakesti järele tikkund oli.

„Tänan väga pimetate böde eest.“ Siis tõus Saatan käsi ja hirmitas.

„Lollite,“ ütles Gabriel iseeneses, „ootame.“ Siis sõitis koju, ilma et Saatanale peale waatanud oleks.

Kuu aga heitis kurwal meelele magama: tema mõtles selle kurja peale mida pimedatel bödel teha wõib.

Inimeste leekis oli egiotsa palju hirmu; mõningad läksiwad kiriku, mida nemad enne mitu aastat üksi wäljaspoolt näinud oliwad. Aga et nemad Saatanale tööst ka nüüd aru ei saanud ja teised asjad endist wiisi jäiwad, siis leppisiwad nemad aega-mööda kuu uue käigu-kombega. Nemad ei päriwad ka miks ja kuidas se tulnud oleks, ja se ainus mees, kes seda teadis, se pidas suu kinni. Se oli muidugi Juurish, kelle pulmad pea peetud said. Tema weike kaasake päris küll wäsimata järele, kuidas tema kuud teisele teele wadada suutnud, aga Juurish pidas suud, kinni tema ühel lenal kuuwalgel õhtul Mareilis'i kõrwas puu all istus ja se temale midagi punastes

tõrwa siisse sosistas. Siis tunnistas Juurish südame rõõmus oma saladust, palus aga seda kui saladust hoida, sest tema oli tänulik kuu wasta ja ega se kene ole, kui rahwa ette tuleb, et üks mees, pealegi weel wana mees lord rohkem joonud on, kui pea kanda suudab. — Saladuse hoidmine ei olla, küll mitte just naesterahwa asi, aga Mareilis pidas ennast wahwaste. Siis tuliwad aga waru, kõik wõerad oliwad rõõmsad, üksi noore ema wend liikus kurwa näuga ühest paigast teise, et hale oli pealt waadata. „Sumal hoidku, mis Sinul wiga on?“ küsis Mareilis. Siis laulis wend tuttawad laulu oma enese kuumawast ja oma neiu kargest südamest. Mareilis tuletas meele, kuidas kuu omal aeal tema südant pehmeks teinud ja ütles wennale: „Karga hobuse selga ja tule uksesse ette, mina toon neiu wälja. Pane sina teda oma ette ratsule ja sõida Karalaane metsa, ristteest saadik. Küll näed se aitab. Aga ära järele warju, weid wahi kuu peale.“ Noormees tegi seda, neiu punus omad käed ümber tema kaela; tema ei tahtnud mitte hobuse seljast maha kukkuda, mis Vittawi maal ka neidudele häbi on. Nenda ringus nüüd neiu nooremehe kaela ümber, kui tapuwarred kõrenda ümber, ehk rippus kui tatjas kasuka külges ja torkis kui se, terawa sõnadega. Aega-mööda jäi tema aga waifsemaks ja kui ne-

mad risttee peal pidasivad, just kessed kuu-paistet, siis ei libiseud tema mitte hobuse seljast, waid täänas pea tagasi, piigistas filmad kinni ja kannatas et noormees teda kui pruudifest kallistas, ja nenda pöörasivad nemad tagasi, kui õiged pruutrahwas. Seljatakka kuulsiwad weel, kuidas risttee isand kurgast needis. Sest Saatan teab, et tema wõimus seal lõpeb, kus lask südant selges armastuses üksteise sisse sulawad, ja kui tema niiud nägi, misjuguist wõimust kuu saanud oli, siis armas tema üles, et se kuri, mida tema pimedatel dõdel teha jõudis, seda head üleskaaluda et suudaks. Ülewal aga oli kuul esimest korda jälle röömus nagu ja tema mõtles: „Kes wiimaks naerab, se naerab paremini.“

Vittami maal teatas sellest aegast saadik, kuidas uieu-süda wõidetud saab. Kuu sai sellest rohkem auu, ja siis ei wõi ta pahaks panna, et Mareilis wiimaks kõiki seda awalikult wäljaraakis, kui se ta just tõsi ei olnud, mis tema lisas, et se tema tegu oleks, kui kuu noormeestele nii kange awitaja targele südamele wasta on. Sest tema ei wõinud ettearwata, mis ühest neiu-tujnst kõik sigida wõib, kui se ikka ta rohkem on, kui arwatakse. Olgu sellest rääkimata, aga Vittamis peetakse sellest nõuust juurt lugu, mida Mareilis oma wennale andis, ja se oleks ehk ta laiemas maa-ilmas nenda, kui mitte

neiuksed hobust ei kardaks, kuitu rja metsalisk. Arwatakse ka, et mõdukas, kui noormees oma kallist jala kuu-walgusele wiiks, sest kuu ei ole ise ka ratsamees. Kuida aga neidu jala kuu-walgusele wiia wõib, kui tema ise ei taha, seda ei teata Vittami maal mitte, ja ka Kalendritegija ei wõi selle üle õpetust anda.

Paha tasumine.

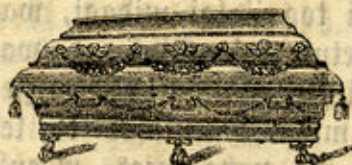
Kui selle aasta-saea hakatusel Brantslased weries sõeas Preussi üle wõitu saanud ja Berliini linna sissewõtnud oliwad, siis sai palju kuninglikku omandust ärawõetud ja wõitjate kasuks müüdüd. Sõda ei too iialgi midagi, waid wiib aga ikka. Ka peidetud asju leidsiwad waenlased, aga mitte kõiki. Ühtes paigas oli palju kuninglikku ehitusse puid, mida waenlased ei leidnud. Wiimaks tuli aga üks paha mees waenlase Kindrali juure, lootis joodu raha teeuida ja andis peidetud ehitusse-puud üles. Nuus Kindral aga wastas: „Kaske puud olla, kus nad on. Ka waenlase käest ei tohi riisnda, mis temal nii libedast tarwis läheb. Tuleb Teie Kuningas kord tagasi, siis lub temal hädast puid undeks wõllasteks sesugustele alamatele, kui Teie olete.“

Seda peab Kalendritegija kiitma, ja annaks röömuga omaft metsast paari puukest juure, kui ehk puudub.

Teadaandmine.

Laia-uulitsas, postimaja kõrvas, on raamatu kaitja Differti juures heaste koidetud

eestikeelse lausu-ramatuid müia.

Tallinnas, Sarju-uulitsas Nr. 179

G. Andresen'i

Puusärfide magasinis

saavad kõik sugu puusärfid niheasti kõige halvemad kui ka kõige kallimad ja uhkete ehitud väga odava hindadega müüdud ja saavad tellijatele paari tunni pärast kätte sadetud.

Martin Böldleri

wärwi ja rohu-kauba magasinis

Tallinnas,

wana turul Dienerti apteeki kõrvas,

maja Nr. 163,

müiaakse tingimata hinnadega kaupmeestele müümise tarwis, kui ka ise pruukijatele, nagu: maaldre-wärwid, lõnga-wärwid ja rohu-kaubad, kui ka seebikiwi ja wankre-määret.

puusärfide magasiinis, Nr. 116,
 ou kõige suurem logu igasuguses suuruses ma tehtud puusärfide
 saada ja nimelt: niiskasti poleeritud lame ja saare puist, kui ka
 ribbega ületõmmatud, lasteritud ja muide värvitud männi puistid;
 ka mõis joovimist mõõda nii ruttu ja odavalt kui mõimalist on
 puusärgid igate viisi taunistud saada, ning isegi vanes maetetele on
 ühe suurt logu puusärfide saadaval.

Puuhkli

Tallinnas, Pika-niiskas, tiskermeistri

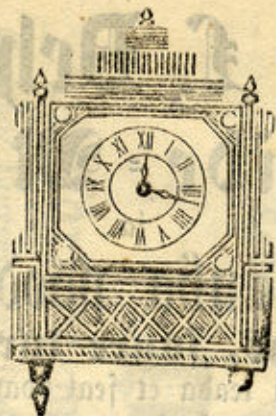

C. L. Dehio,
Tapetide - Magasiin
 ja
kauba pood,

Tallinnas, suure turo ääres,
 annab se läbi teada et seal odawa hinna eest
 saada on:

Kõige seltsi illusad tugewa paberiga seinad
Tapetid, Bortid, kuld liistud tapetide
 ja ka Pildi raamide tarwis, kenad afna **Molood,**
 mitmed sugo **Gardina liistud, parranda**
Viided, Wastuhid, ja veel mitmet seltsi
 seinad **rull Pappid, Maflaturi Paberid,**
Viimi ja Tärklest.

Siis veel üks täieste kõige seltsi lõngade eht riide
 tarwis eht wärwide kaup, peso Soodat, iga seltsi
 terase ja rana kraami, **Lukud, Hinged, Aelad,**
Awled, triikimise Masinad, Pajad ja raud
Pötid, Pannid, Wikkatid, Sirbid, Lamba willo,
 willa **Kraasid,** heaste puhastud **Kanepid** ja **Vino,**
 iga seltsi **Lehtnabakat** ja veel kõige kangemad
 jägo **Seebi** kiwi **seebi** teetmise tarwis.

W. Grünbergi

Nurmaakre tööde toimetus,
Tallinnas,
Kullasepa- ja Duntli-uulitsa nurga peal, 1 Tr. ülemal.
võtab kõige sugusi paran-
damise töösi vastu ja müüb
halwa hinnaga iga seltsi
uurisi hulga kaupa, nii kui
ta üksikult ja vastab nende
eest 2 aastat.